

PATVIRTINTA
Lietuvos istorijos instituto direktoriaus
2023 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. B-30

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

2022 M. VEIKLOS ATASKAITA

2023 03 30

Vilnius

Turinys

Įvadas	3
Tarptautiškumas	11
Doktorantūra. Ryšiai su aukštosiomis mokyklomis ir dalyvavimas studijose.....	16
Socialinė ir kultūrinė veikla. Mokslinių tyrimų sklaida visuomenėje	17
Mokslo infrastruktūra.....	22
Finansinė instituto būklė 2022 m.	26
Pabaigos žodis.....	28
Priedas. Lietuvos istorijos instituto mokslininkų publikacijos 2022 m.	29

Įvadas

2022 m. visas Vidurio Rytų Europos regionas, Lietuvos valstybė bei visuomenė, taip pat instituto bendruomenė susidūrė su naujais iššūkiais. Rusijos Federacijos agresija prieš Ukrainą sukūrė ne tik papildomų įtampų visuomenėje, bet privertė koreguoti ir instituto planus. Solidarizuodamasis su Ukraina, institutas vienašališkai nutraukė visas bendradarbiavimo sutartis su oficialiomis Rusijos Federacijos mokslo ir studijų institucijomis, o bendruomenės nariai naujai įvertino savo santykius su atskirais mokslininkais iš šalies agresorės. Verta pažymėti ir kai kurias instituto mokslininkų pilietines iniciatyvas – visų pirma, Miestų skyriaus vadovo Sauliaus Sarcevičiaus iniciatyva įkurtą paramos fondą nukentėjusiems nuo karo Ukrainos istorikams. Reaguodamas į karą Ukrainoje, institutas kartu su partneriais Lenkijoje ir Vokietijoje parėmė Ukrainos nacionalinės atminties instituto parodos „Ukraina: karas Europoje“ projektą ir adaptavęs parodą eksponavo ją ne tik Lietuvos ir Ukrainos, bet ir Lenkijos bei Vokietijos miestuose. Realizuojant šią iniciatyvą, užgimė ir platesnis sumanymas – 2023 m. Vilniuje surengti regioninį istorikų kongresą, kuriame dalyvautų istorikai iš Ukrainos, Baltarusijos, Lenkijos, Lietuvos, Vokietijos ir Didžiosios Britanijos. Karas tapo dar vienu postūmiu įtvirtinant seną Lietuvos istorijos instituto siekį tapti vienu iš regioninių istorijos tyrimų centrų.

Mokslinių tyrimų srityje, kaip jau ne kartą pastebėta, ir šiais metais instituto mokslininkų rezultatai bangavo. Po rekordiškai gerų 2021 m., kuomet per LMT kasmetinį vertinimą buvo surinktas didelis taškų skaičius (3 066 taškai), 2022 m., kaip pirmieji naujojo programinio laikotarpio metai, nepasizymėjo publikacijų recenzuojamuose žurnaluose gausa. Tačiau džiugina kiti rodikliai – visų pirma, publikacijų tarptautiškumas. Be jokios abejonės tai lemia faktas, kad vis daugiau istorijos, archeologijos ir etnologijos tyrimus skelbiančių žurnalų patenka į duomenų bazę *SCOPUS*, tačiau tam neabejotinai įtakos turi ir gausėjantys tarptautiniai instituto mokslininkų kontaktai su istorijos mokslo tyrimų centrais pasaulyje. Išskirtiniu pastarųjų metų laimėjimu galime laikyti šaltinių rinkinio *Fighting Hunger, Dealing with Shortage* įvertinimą „Best Historical Materials Published in 2021 and 2022“ kategorijoje.

2022 m. buvo užbaigtas ir naujų Lietuvos istorijos įstatų rengimas. Galima tikėtis, kad 2023 m. bus išspręsta ir ši įsisenėjusi problema bei padėtas taškas ilgose diskusijose dėl Lietuvos istorijos instituto ateities.

Instituto mokslinio ir techninio personalo charakteristika

2022 m. gruodžio 31 d. Lietuvos istorijos institute dirbo 105 darbuotojai (101,5 etato), iš jų 78 mokslo darbuotojai (iš jų 74 mokslininkai (71 etatas) ir 4 kiti tyrėjai (4 etatai)), 24 MTEP darbuotojai (23,5 etato), 3 aptarnaujančiojo personalo darbuotojai (3 etatai).

Ataskaitiniais metais institute studijavo 34 doktorantai, 10 jų buvo akademinėse atostogose.

2022 m. buvo atleisti 3 darbuotojai, kolektyvas pasipildė 3 naujais darbuotojais (iš jų 1 mokslo darbuotojas priimtas iki konkurso).

2022 m. institute dirbo 71 mokslininkas – 27 moterys ir 44 vyrai. Vyrų amžiaus vidurkis, palyginti su praėjusiais metais, kiek padidėjo ir buvo vidutiniškai 50,36 metų (2021 m. – 49,94, 2020 m. – 47,82, 2019 m. – 49,44, 2018 m. – 49 metai). Bendras instituto mokslininkų amžiaus vidurkis, palyginti su praėjusiais metais, pakito kiek daugiau nei vyrų ir vidutiniškai buvo 54,59 metai (2021 m. – 52,85, 2020 m. – 52,64, 2019 m. – 51,62, 2018 m. – 50,3 metų).

2022 m. padidėjus pareiginės algos baziniam dydžiui nuo 177 Eur iki 181 Eur, mokslo darbuotojų ir tyrėjų pareiginės algos koeficientams (2021 m. gruodžio 7 d. Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 721 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-723), Lietuvos istorijos instituto visų darbuotojų vidutinis darbo užmokestis padidėjo 18,5 proc. ir buvo 2 272,01 Eur (2021 m. vidutinis darbo užmokestis buvo 1 917,05 Eur). Mokslo darbuotojų ir tyrėjų vidutinis darbo užmokestis didėjo 15 proc. ir buvo 2 334,03 Eur (2021 m. vidutinis darbo užmokestis buvo 2 027,16 Eur), kitų instituto darbuotojų (administracijos, leidybos skyriaus, bibliotekos, ūkio skyriaus) vidutinis darbo užmokestis padidėjo 9 proc. ir buvo 1 703,85 Eur (2021 m. – 1 567,68 Eur).

2022 m. VDU / mėn.

Vyriausiasis mokslo darbuotojas	3 632,80 Eur
Vyresnysis mokslo darbuotojas	2 509,50 Eur
Mokslo darbuotojas	1 993,97 Eur
Jaunesnysis mokslo darbuotojas	1 859,51 Eur
Tyrėjas-archeografas	1 827,65 Eur

Instituto struktūra

2022 m. instituto struktūra nesikeitė, veikė 7 mokslo skyriai ir 4 pagalbiniai padaliniai:

Archeografijos skyrius (vedėjas dr. R. Jurgaitis);

Archeologijos skyrius (vedėjas dr. L. V. Kurila);

Etnologijos ir antropologijos skyrius (vedėja dr. V. Savoniakaitė);

LDK istorijos skyrius (vedėjas dr. G. Sliesoriūnas);

Miestų tyrimo skyrius (vedėjas S. Sarcevičius);

XIX a. istorijos skyrius (vedėjas dr. V. Pugačiauskas);

XX a. istorijos skyrius (vedėja dr. V. Stravinskienė).

Kiti instituto padaliniai:

biblioteka (vedėja Dalia Dudzinskienė);

buhalterija (vyr. buhalterė J. Vaičiūnienė);

leidybos grupė (vedėjas M. Maskoliūnas);

ūkio dalis (direktorius pavaduotojas administracijai, ūkio reikalams ir viešiesiems pirkimams D. Vitkauskas).

Moksliniai tyrimai

2022 m. mokslinė veikla vyko remiantis instituto mokslo veiklos kryptimis, įtvirtintomis instituto įstatuose.

Fundamentinių mokslų srityje: 1. Lietuvos visuomenės ir valstybės raida iki XXI a. pradžios (istorija, istoriografija, pagalbiniai istorijos mokslai ir kt.). 2. Lietuvos archeologija, proistorės tyrimai. 3. Lietuvos etnologija: etnologiniai ir antropologiniai tyrimai. *Taikomųjų mokslų srityje:* Lietuvos istorijos šaltinių (Lietuvos Metrikos ir kitų) tyrimas ir skelbimas. *Mokslo taikomosios veiklos srityje:* Lietuvos miestų atsiradimas ir raida (istorija ir archeologija).

Programos, projektai. Įgyvendindamas savo tikslus – vykdyti ilgalaikius mokslinius fundamentinius ir taikomuosius Lietuvos valstybės, visuomenės ir lietuvių tautos priešistorės, istorijos, Lietuvos etninės kultūros tyrimus – institutas mokslinę veiklą organizavo per mokslines

programas. Ataskaitiniais metais LMT vertinimui buvo pateiktos 2017–2021 m. vykdytų penkių ilgalaikių programų metinės ataskaitos.

1. Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė: valdžia, luomas, individas (XIV–XVIII a. istorijos slinkty) (vadovė dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė).

2. Lietuvos Metrikos ir kitų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos šaltinių tyrimas (vadovas dr. Artūras Dubonis).

3. Tūkstantmečiai iki valstybės. Priešistorinių bendruomenių daugiasluksniai tyrimai (vadovas dr. Laurynas Kurila).

4. Vėluojanti tauta – 2: Lietuvių modernizacijos problemos (vadovas dr. Česlovas Laurinavičius).

5. XIX a. sociokultūrinis laukas: visuomenės grupės, asmenybės, institucijos (vadovė habil. dr. Tamara Bairašauskaitė). Tai bendra LII ir LKTI programa.

Baigiamosios ataskaitos buvo patvirtintos.

Šalia ilgalaikių programų 2022 m. sėkmingai baigtos vykdyti ir dvi instituto programos:

1. Etniškumo ir nacionalumo pažinimas (vadovė dr. Vida Savoniakaitė), vykdyta 2017–2021 m.

2. Laisvalaikis, šventės ir ritualai Vilniaus apylinkėse. Socialiniai ir kultūriniai aspektai (vadovas dr. Žilvytis Šaknys), vykdyta 2017–2021 m.

Programų ataskaitos buvo įvertintos komisijų, sudarytų direktoriaus įsakymu (komisijų pirmininkai dr. Giedrė Keen Motuzaitė Matuzevičiūtė ir dr. Rimantas Miknys).

Tęsiama programa „Vilniaus istorija. Sintezė“ (vadovas dr. Gintautas Sliesoriūnas). Jos pagrindiniu rezultatu turėtų tapti 2023 m. planuojami publikuoti trys Vilniaus istorijos sintezės tomai. Jų pasirodymas būtų puiki dovana jubiliejų švenčiančiam miestui.

2022 m. LR švietimo, mokslo ir sporto ministrė 2022 m. balandžio 19 d. Nr. V-585 įsakymu patvirtino 6 naujas ilgalaikes LII mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programas:

1. Žmogus ir gyvensena priešistorinių ir ankstyvųjų istorinių laikų Lietuvoje: tęstinumas ir kaita (vadovas dr. Laurynas Kurila).

2. Konflikto genealogija modernėjančioje visuomenėje. Lietuvos atvejis (XIX–XX a.) (vadovas dr. Darius Staliūnas).

3. Lietuvos (LDK) valstybingumo istorinė raida Europos kontekste (XIII–XVIII a.) (vadovė dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė).

4. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos šaltinių tekstai, kontekstai ir interpretacijos (vadovas dr. Robertas Jurgaitis).

5. Nuo asmens prie bendruomenės: Lietuvos Metrikos ir kitų reikšmingų LDK istorijos šaltinių tyrimai (vadovas dr. Andrei Ryčkov).

6. Tautinė ir / ar klasinė tapatybė XX a. Lietuvoje: nuo politinių trajektorijų iki asmeninių išgyvenimų (vadovas dr. Saulius Grybkauskas).

2017–2021 m. institutas vykdė 5 ilgalaikes programas. Lyginant su kitais humanitarinių ir socialinių mokslo krypties institutais, LII vykdo daugiausia mokslo ilgalaikių programų. Kitų humanitarinių institutų ir Socialinių tyrimų centro ilgalaikių programų skaičius svyruoja nuo 2 iki 4.

2022 m. pradėtos vykdyti ir naujos institucinės tyrimų programos. 2022 m. balandžio 6 d. LII Mokslo taryba patvirtino dr. Vidos Savoniakaitės vadovaujamą programą „Krizių iššūkiai: bendruomeniškumas palyginamuoju požiūriu“ ir dr. Algimanto Kasparavičiaus vadovaujamą programą „Lietuvos užsienio politika ir diplomacija XX a.: problemos ir iššūkiai“, o balandžio 27 d. – dr. Rūtos Čepaitės vadovaujamą programą „Lietuvos istorija ir kultūra per pagalbinių istorijos mokslų prizmę“ ir dr. Mindaugo Klovo vadovaujamą programą „Vilniaus miesto raida: gyventojų bendruomenės, miesto plėtra, ūkis ir savivalda“. Taigi, nuo 2022 m. pavasario instituto mokslininkai vykdo dešimt mokslo programų: 6 ilgalaikes ir 4 institucines. Dar viena institucinė programa – „Vilniaus istorija. Tyrimai“ – baigiama vykdyti. Šiuo metu rengiamos publikacijos – Vilniaus istorijos sintezės tritomis. Be šios programos, 2022 m. prie ilgalaikių programų dirbo 54 tyrėjai (41,3 etatas) ir 24 tyrėjai (21,85 etatas) prie institucinių programų.

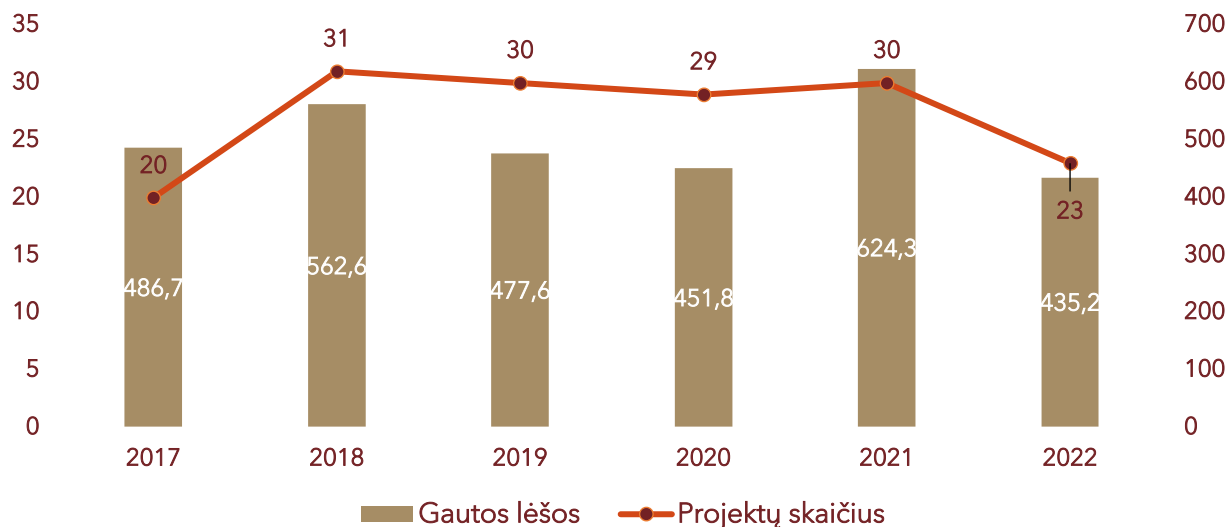
Pirmaisiais ilgalaikių ir instituto mokslo programų vykdymo metais gausių publikacijų vargu ar galima buvo tikėtis. 2022 m. LII mokslininkai paskelbė 14 monografijų ir studijų, 1 straipsnių rinkinį, 6 šaltinių publikacijas, 2 mokslo populiarinimo knygas, 7 tęstinius leidinius. 2022 m. publikuoti 137 moksliniai straipsniai. Daugiau nei pusė jų (89) parengta įgyvendinant ilgalaikes ir institucines mokslo programas (2021 m., pagal ilgalaikes ir institucines programas buvo publikuoti 73 straipsniai iš parengtų 135). Dauguma mokslinių straipsnių (85) publikuoti recenzuojamuose mokslo žurnaluose (2021 m. – 95), kiti pasirodė profesiniuose, kultūros žurnaluose. Įgyvendinant ilgalaikes ir instituto programas recenzuojamuose mokslo žurnaluose paskelbti 57 straipsniai. Lyginant su 2021 m., kurie institutui buvo rekordiniai surinktų taškų

skaičiumi (surinkti 3066 taškai), šie pirmieji naujojo programinio laikotarpio metai nepasižymėjo publikacijų recenzuojamuose žurnaluose gausa, tačiau tai yra savaime suprantama.

Laikantis dar 2021 m. LII Mokslo taryboje priimtose priemonėse, mokslininkai ir tyrėjai dalyvauja mokslo programose ne mažesne kaip 0,5 etato imtimi. Kadangi nemažas skaičius mokslininkų ir tyrėjų dalyvauja mokslo programose ne viso etato imtimi, išryškėjo gana gausi publikacijų, parengtų ne įgyvendinant mokslo programas, grupė. 2022 m. paskelbtoms programoms ir projektams nepriskirtinos 43 publikacijos – 1 monografija, 1 šaltinių rinkinys bei 21 straipsnis recenzuojamuose mokslo žurnaluose. Manoma, kad buvusiomis COVID-19 pandemijos ir esamomis Rusijos Federacijos karo prieš Ukrainą sąlygomis tokia mokslininkams kūrybinės laisvės teikianti priemonė pasiteisino.

Per pirmuosius programų vykdymo metus didžiausias dėmesys skirtas archyvinės medžiagos rinkimui ir literatūros studijoms. Deja, pasibaigus pandemijai, tyrinėtojams atsivėrė ne visi archyvai. Kasmet iki aštuonių mokslininkų vykdavo į Rusijos archyvus, esančius Maskvoje, Sankt Peterburge, dalyvaudavo kituose miestuose vykstančiose konferencijose. Dėl Rusijos agresijos prieš Ukrainą, vizitus tenka kreipti kitomis kryptimis – ne vien kaimyninių Baltijos valstybių ir Lenkijos, bet ir tolesnių kraštų. Deja, pasibaigus pandemijos apribojimams, neliko ir LMT kvietimų finansuoti konkursines išvykas: nei trumpalaikius vizitus į konferencijas, nei stažuotes, kurios anksčiau buvo finansuojamos Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis. Todėl visos mokslinės kelionės finansuojamos gavus kviečiančiosios šalies paramą, iš tyrimų projektų, bet daugiausia – iš LII lėšų. 2022 m. vyko 66 mokslininkų ir doktorantų vizitai į užsienį. Iš jų 42 vizitus bent iš dalies finansavo institutas. Nemaža šių vizitų dalis vyko tarpinstitucinių mainų pagrindu.

2022 m. institute buvo įgyvendinami 23 LMT finansuojami mokslo tiriamieji ir sklaidos projektai. Tai mažiausias tokių projektų skaičius nuo 2017 metų. 2021 m. buvo vykdoma 30 projektų, 2020 m. – 29, 2018 m. – 31. Kaip ir praeitais metais, didžiausia dalis vykdomų projektų yra iš Valstybinės liuanistinių tyrimų ir sklaidos 2016–2024 m. programos.

1. pav. Instituto projektinis finansavimas 2017–2022 m. Projektų skaičius ir gautų lėšų suma

Iš viso 2022 m. prie LMT projektų dirbo 20 instituto mokslo darbuotojų (kai kurie ne prie vieno projekto) ir 10 ne instituto darbuotojų. 2022 m. projektinis finansavimas iš LMT siekė 435,2 tūkst. eurų. Tai 189,1 tūkst. eurų mažiau nei 2021 m. (624,3 tūkst. eurų) ir 16,6 tūkst. eurų mažiau nei 2020 m. (451,8 tūkst. eurų). Santykiniais skaičiais projektinis finansavimas taip pat sumažėjo ir siekė 13 proc. viso instituto biudžeto (2021 m. buvo 21 proc., 2020 m. – 14 proc., 2019 m. – 17 proc., 2018 m. – 24 proc., 2017 m. – 23,3 proc.).

2022 m. ir toliau buvo vykdomi trys ES struktūrinėmis lėšomis finansuojami podoktorantūros stažuotojų projektai. Jiems skirta 50,5 tūkst. eurų ES lėšų. 2022 m. rudenį pradėti vykdyti dar du dvejų metų trukmės podoktorantūros projektai, finansuojami iš šalies biudžeto. Jiems skirta 8,8 tūkst. eurų. Doktorantūros studijų plėtrai buvo skirta 16,8 tūkst. eurų ES lėšų (1 projektas).

2022 m. buvo tęsiami trys dar 2020 m. pradėti LMT MIP (vad. A. Čivilytė, G. Piličiauskas, D. Staliūnas) ir du Lituanistikos programos tyrimų projektai (vad. V. Petronis ir A. Baliulis). 2022 m. pradėtas įgyvendinti D. Barono vadovaujamas MIP projektas.

Tikimės, kad ateityje projektų skaičius augs. Nors 2022 m. pirmąjį ketvirtį paskelbtame Litaunistikos programos tyrimų projektų kvietime finansavimą laimėjo tik vienas projektas (vad. J. Sarcevičienė), tačiau 2022 m. rudenį vykusiame MIP kvietime trijų mūsų mokslininkų teiktos projektų paraiškos buvo sėkmingos (vad. T. Balkelis, J. Drungilas, M. Klovas), dar viename VU vykdomame projekte institutas dalyvaus kaip partneris. Šie tyrimų projektai bus pradėti

įgyvendinti 2023 metais. Gana sėkmingi 2022 m. buvo ir vykdant sklaidos projektus. Spalį ir lapkritį buvo teikiamos Lituaniškos programos paraiškos knygų leidybai ir mokslo renginiams. Net 5 knygų leidybos projektai (vad. R. Šmigelskytė-Stukienė, A. Dubonis, G. Zujienė, Ž. Šaknys, R. Griškaitė) ir vienas mokslo renginys (vad. M. Klovas) sulauks finansavimo 2023 metais.

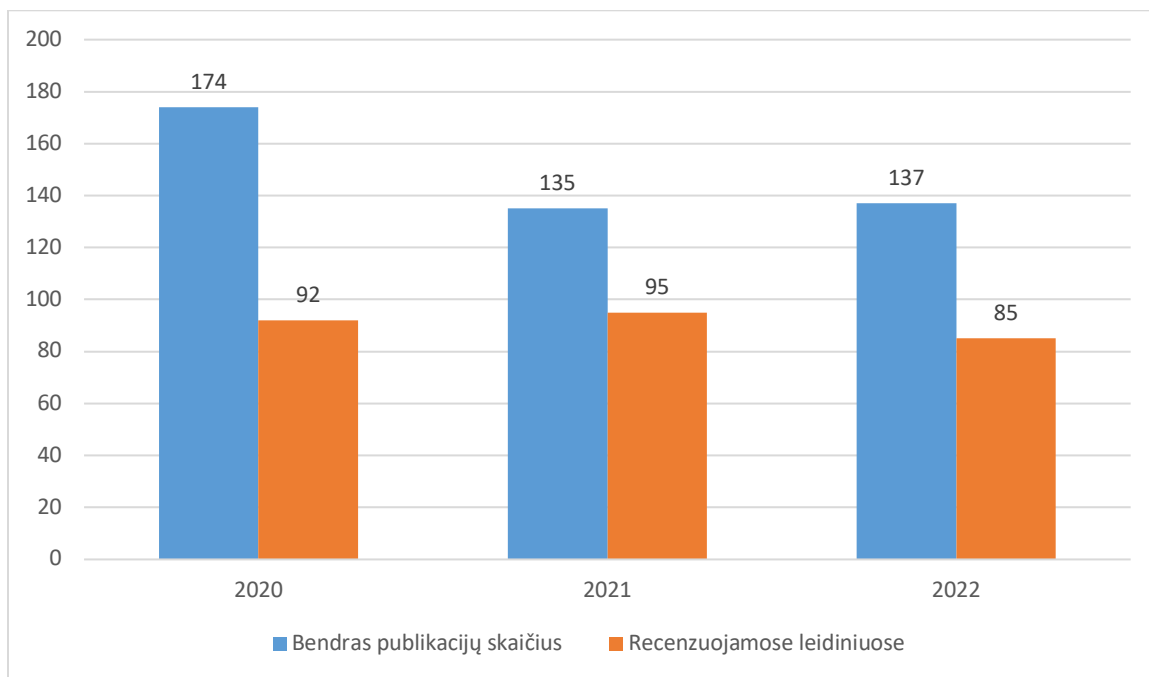
2022 m. toliau vykdytas projektas „Lietuva–Baltarusija. Dialogas apie praeitį“. Čia siekiama bendromis Baltarusijos ir Lietuvos tyrėjų pastangomis išanalizuoti abiejose visuomenėse, jų žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose paplitusius istorinius naratyvus. Projekte dalyvauja 10 Baltarusijoje dėl politinio režimo vykdomų represijų netekusių darbo ir negalinčių toliau šioje šalyje užsiimti tiriamąja veikla mokslininkų.

2022 m. buvo tęsiamas ES programos „Cross-Border Cooperation Programme LATVIA-LITHUANIA 2014–2020“ finansuojamas projektas „Gyvoji istorija: kultūros ir mokslo sąveika pasienio Zarasai (LT) – Daugpilis (LV) regione“. Projektą koordinuoja Zarasų savivaldybė, o partneriai, be Lietuvos istorijos instituto, yra Zarasų muziejus ir Daugpilio universitetas.

Mokslinės publikacijos. 2022 m. paskelbta 32 instituto mokslininkų parengti ar iš dalies parengti darbai: didelės publikacijos, šaltinių publikacijos bei informaciniai ir mokslo populiarinimo leidiniai (publikacijų sąrašas pridedamas). Šių publikacijų buvo daugiau nei ankstesniais metais: 2021 m. – 31, 2020 m. – 20, 2019 m. – 23, 2018 m. – 21. Strateginiame plane numatytas tikslas (14 tokio pobūdžio darbų) pasiektas. Kaip ir kasmet, išleisti instituto moksliniai žurnalai: *Lietuvos istorijos metraštis* (2 numeriai), *Lithuanian Historical Studies*, *Lietuvos etnologija*, *Lietuvos archeologija*, *Archivum Lithuanicum*, taip pat tęstiniai leidiniai: *XVIII amžiaus studijų* 8 tomas bei 2 disertacijos ir jų tezės. Tarp minėtų didelių publikacijų yra 14 monografijų ir studijų, 1 straipsnių rinkinys, 6 šaltinių publikacijos ir 2 mokslo populiarinimo leidiniai.

Ataskaitiniais metais pasirodė 15 instituto mokslininkų parengtų monografijų, studijų ir straipsnių rinkinių. Tai R. Banytės-Rowell, A. Katiliaus, R. Laukaitytės, A. Nikžentaičio, S. Sarcevičiaus, V. Sirutavičiaus, D. Staliūno ir D. Mačiulio, V. Stravinskienės ir E. Gimžausko, R. Šmigelskytės-Stukienės bei kitų kolektyvinės monografijos, E. Bendikaitės ir V. Žaltauskaitės parengtos studijos, R. Čepaitės sudarytas straipsnių rinkinys. Šaltinių knygas išleido T. Baranauskas, R. Griškaitė, R. Miknys, R. Jurgaitis ir A. Stankevič, D. Mačiulis ir D. Staliūnas, J. Kiaupienė.

Palyginti su 2021 m., publikuotas panašus mokslinių straipsnių skaičius – 137. 2021 m. buvo publikuoti 135, 2020 m. – 174, o 2019 m. – 127 straipsniai. Šiek tiek neramina ne bendras publikacijų skaičius, kuris nei 2021 m., nei 2022 m. nesiekė 2020 m. ribos, o nedidelis straipsnių recenzuotuose žurnaluose skaičius. Kaip minėta, jų mažiau nei 2021 metais (2 pav.).

2 pav. Bendras publikacijų (be didelės apimties darbų) ir straipsnių recenzuojamuose žurnaluose skaičius 2020–2022 m.

LMT kasmetinio vertinimo kontekste bendra instituto publikacijų struktūra yra gera, nes didelės apimties darbai sudaro nemažą jos dalį. Vis dėlto siektina, kad recenzuojamų straipsnių būtų daugiau.

Tarptautiškumas

Tarptautiškumo plėtra yra vienas strateginių instituto uždavinių, kurio įgyvendinimui skiriama nemažai dėmesio. Instituto mokslinių tyrimų tarptautiškumas įgyvendinamas įvairiomis formomis – tai tarptautiniai projektai, publikacijos užsienio spaudoje, bendros konferencijos ir mokslo renginiai, dalyvavimas tarptautinėse konferencijose užsienyje, įvairiose tarpvalstybinėse, tarptautinėse komisijose, darbas užsienio žurnalų redakcinėse kolegijose ir pan.

2022 m. tęsti anksčiau pradėti darbai ir palaikytos tradicinės tarptautinio bendradarbiavimo formos.

Nuo 2012 m. institutas dalyvauja tarptautiniame moksliniame projekte „Kasdienybė Antrojo pasaulinio karo metais“ (projektą koordinuoja Herderio institutas Marburge (Vokietija), projekto vadovas Lietuvoje – dr. Darius Staliūnas. Skirtingu metu šiame projekte dalyvavo Arūnas Bubnys, Rimantas Zizas, Mantas Šikšnianas). *BRILL* leidykloje 2021 m. pasirodė šio projekto pagrindu parengta knyga *Societies under German Occupation – Experiences and Everyday Life in World War II* bei šaltinių rinkinys *Fighting Hunger, Dealing with Shortage*. Šis šaltinių rinkinys buvo pastebėtas ir įvertintas – jis buvo įtrauktas į *Best Historical Materials Published in 2021 and 2022* nugalėtojų sąrašą. Šį sąrašą formuoja *Best Historical Materials Committee of the Reference and User Services Association*.

Instituto mokslininkai, kaip ir ankstesniais metais, dalyvavo tarptautinio mokslinių institucijų tinklo *NISE (National movements and Intermediary Structures in Europe / Tautiniai judėjimai ir tarpinės struktūros Europoje)* veikloje; Šiaurės Rytų Vokietijos kultūros instituto projekte „Pabaltijys. Vieno Europos regiono istorija“; nuo 2015 m. toliau bendradarbiauja programos *COST* projekte „Lyginamoji konspiracijos teorijų analizė“ (*COST-D-16006*); instituto mokslininkai kaip ekspertai dalyvauja įgyvendinant projektą „Gyvoji istorija: kultūros ir mokslo sąveika pasienio Zarasai (LT) – Daugpilis (LV) regione“ (projekto trukmė 2020–2022 m.).

Užsienio recenzuojamuose periodiniuose, tęstiniuose ir vienkartinuose leidiniuose paskelbtos 39 publikacijos, o tai sudaro 46 proc. visų publikacijų recenzuojamuose leidiniuose 2022 m. (2021 m. – 53 proc., 2020 m. – 53 proc., 2019 – 36 proc., 2018 m. – 39 proc., 2017 m. – 40 proc., 2016 m. – 35 proc., 2015 m. – 27,2 proc., 2014 m. – 32 proc.).

2022 m. paskelbta 17 publikacijų leidiniuose su citavimo indeksu (*Clarivate Analytics, SCOPUS*). Šie skaičiai leidžia kalbėti apie ketverius metus iš eilės fiksuojamas pozityvias permainas (2021 m. paskelbta 13; 2020 m. – 15; 2019 m. – 12; 2018 m. – 4 publikacijos su citavimo indeksu).

2022 m. instituto mokslininkai sėkmingai skelbė savo tyrimus tarptautinėje erdvėje. Leidykloje „Księgarnia Akademicka“ pasirodė V. Sirutavičiaus monografijos vertimas *Litwini a Litewscy polacy, Litwa a Polska 1988–1994*. Leidykloje „Новое литературное обозрение“

išleista D. Staliūno ankstesnius tyrimus apibendrinanti ir naujomis išvalgomis paremta monografija *Польша или Русь? Ливва в составе Российской империи*.

Anglakalbiams skaitytojams ir tarptautinei akademinėi bendruomenei skirtos dvi 2022 m. Lietuvos istorijos instituto leidykloje išleistos knygos: kolektyvinės monografijos *The Traces of Crimes do not disappear: Mass Killings in the Paneriai Forest, 1941–1944* vertimas ir R. Banytės-Rovell monografija *The Late Roman Period Baitai Cemetery as a Source for Interpreting Cultural Processes in the Baltic Region*.

2022 m., nepaisant tebesitęsiančios COVID-19 pandemijos, instituto mokslininkai aktyviai dalyvavo tarptautinėse konferencijose. 2022 m. Lietuvoje ir užsienio šalyse vykusiose tarptautinėse konferencijose (rengtose gyvai ir virtualiose platformose) perskaitytas 81 pranešimas (2021 m. – 93; 2020 m. – 64; 2019 m. – 111; 2018 m. – 127; 2017 m. – 108; 2016 m. – 131; 2015 m. – 142). Užsienio tarptautinėse konferencijose perskaityti 47 pranešimai, Lietuvos – 34 pranešimai.

2022 m. konferencijose užsienyje dalyvaudami tiesiogiai ar virtualiai pranešimus skaitė 43 instituto mokslo darbuotojai ir doktorantai. Pranešimus mokslininkai ir tyrėjai skaitė 17-oje valstybių: Airijoje (1), Anglijoje (6), Austrijoje (1), Belgijoje (1), Čekijoje (2), Estijoje (2), Ispanijoje (2), Italijoje (1), JAV (8), Kazachstane (1), Latvijoje (5), Lenkijoje (26), Prancūzijoje (2), Švedijoje (1), Ukrainoje (4), Vengrijoje (4), Vokietijoje (5).

A. Čivilytė, G. Keen Motuzaitė Matuzevičiūtė, V. Petronis, D. Staliūnas ir R. Šmigelskytė-Stukienė perskaitė po 4 pranešimus; 3 pranešimus perskaitė R. Banytė-Rovell R., po 2 pranešimus perskaitė R. Čepaitienė, V. Podėnas ir J. Sarcevičienė.

Plečiant tarptautiškumą ir tarptautinę instituto tyrėjų mokslo laimėjimų sklaidą svarbios instituto ir jo mokslininkų rengiamos tarptautinės konferencijos. 2022 m. institutas arba kartu su partneriais surengė 5 tarptautines konferencijas (2021, 2020 ir 2019 m. taip pat surengta po 5 konferencijas).

2022 m. birželio 15–17 d. Lietuvos mokslų akademijoje buvo surengta tarptautinė konferencija „Joachimas Lelevelis ir pagalbinių istorijos mokslų praeitis, dabartis bei ateitis“.

2022 m. liepos 4–5 d. Vilniaus universiteto Istorijos fakultete buvo surengta tarptautinė mokslinė konferencija „Istorija iš apačios: mikroistorinė prieiga tyrinėjant Rytų Europos žydų istoriją“ (Instituto partneriai rengiant šią konferenciją buvo Vilniaus universiteto Istorijos

fakultetas, Vokietijos istorijos institutas Varšuvoje, Leonido Nevzolino Rusijos ir Rytų Europos žydų tyrimų centras).

2022 m. rugsėjo 16 d. Jeilio universitete (JAV) buvo surengta tarptautinė mokslinė konferencija „Permąstyti etniniai santykiai Baltijos šalyse“ (*Ethnic Relations in the Baltics Reconsidered*) (Instituto partneris rengiant šią konferenciją buvo Jeilio universitetas).

2022 m. gruodžio 1–2 d. Lietuvos istorijos institute įvyko vienuoliktasis Vilniaus simpoziumas „Tarp „Nacionalinio klausimo“ ir nacionalinės politikos: teorija ir praktika sovietinėje periferijoje“.

2022 m. gruodžio 1–2 d. Nacionaliniame muziejuje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose įvyko tarptautinė XVIII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės tyrėjų konferencija „Vilnius – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sostinė“ (Instituto partneris rengiant šią konferenciją buvo Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai).

Instituto darbuotojų įvairiapusį ir intensyvų įsitraukimą į tarptautinės akademinės bendruomenės veiklą liudija ir instituto mokslininkų dalyvavimas kitokio pobūdžio tarptautiniuose renginiuose, veiklose bei iniciatyvose.

2022 m. spalio 13–14 d. Liubline (Lenkija) surengtoje konferencijoje „Istorikai naujų iššūkių, sukeltų Rusijos karo prieš Ukrainą, akivaizdoje“ (*Historians Facing New Challenges in the Context of the Russian War Against Ukraine*) dalyvavo Lietuvos istorijos instituto mokslininkai A. Nikžentaitis, D. Staliūnas ir S. Liakhovets. Šis renginys buvo skirtas pasirengti 2023 m. rugsėjo mėn. Vilniuje vyksiančiam regioniniam istorikų suvažiavimui.

2022 m. lapkričio 10–11 d. Drezdene (Vokietija) įvyko projekto tinklo „PLUS 18 – Lenkija–Lietuva ir Saksonija XVIII a.“ susitikimas, kurio tikslas – apsikeisti nuomonėmis bei sutarti, kaip toliau turi būti plėtojama mokslininkų tinklo veikla. Šiame susitikime dalyvavo A. Nikžentaitis ir M. Šapoka.

2022 m. spalio 26 d. įvyko virtualios doktorantų dirbtuvės „Saugumas Baltijos jūros regione: istorinė perspektyva“ (*Security in the Baltic Sea Region in Historical Perspective*). Tai tradicinis tarptautinis renginys, kurį Lietuvos istorijos institutas organizuoja kartu su Herderio institutu Vidurio Rytų Europos istoriniams tyrimams Marburge, Vokiečių kultūros ir istorijos Šiaurės Rytų Europoje institutu prie Hamburgo universiteto Liuneburge.

2022 m. Vokietijos istorijos instituto Varšuvoje padalinys Vilniuje kartu su Lietuvos istorijos institutu ir Vilniaus universiteto Istorijos fakultetu įgyvendino jau tradiciniu tapusį

Pirmadienio paskaitų ciklą: balandžio 25 d. įvyko prof. dr. Milošo Řezníko paskaita *Regions and Nation-Building in East-Central Europe*; gegužės 23 d. įvyko prof. dr. Tatjanos Tönsmeier paskaita *Occupied Societies and Their “New Normal”: Everyday Life during World War II. A European Perspective*; spalio 24 d. įvyko dr. Bernhardo Strucko paskaita *Out of the Shadow of the Cold War. Perspectives and Case Studies on Writing European History Transnationally, c.1750s–2000s*; lapkričio 22 d. įvyko prof. dr. Valentino Groebnerio paskaita *In Your Face: Banality, individuality ad the History of the Advertising Poster*.

2022 m. gruodžio 16 d. Lietuvos ambasadoje Lenkijoje buvo surengta istorinė diskusija apie brolius Stanislovą ir Gabrielių Narutavičius bei jų įtaką Lenkijos ir Lietuvos santykiams. Renginio organizatoriai: Lietuvos istorijos institutas, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lenkijos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Varšuvos universiteto Rytų Europos studijų centras.

Lietuvos istorijos instituto mokslininkė dr. Agnė Čivilytė 2022 m. lapkričio 30 d. Prinstono universitete (JAV) skaitė kviestinę paskaitą „Tarpdisciplininis požiūris į tvarumą archeologijoje“ (*A Multidisciplinary Approach to Sustainability in Archaeology*).

2022 m. Lietuvos istorijos instituto doktorantė Rūta Matimaitytė Lietuvoje ir Vokietijoje dalyvavo įvairiuose renginiuose, skirtuose Vilko vaikų temai (šiuos renginius rėmė Vokietijos Federacinės Respublikos ambasada Lietuvoje).

Plėtojant tarptautinius ryšius remtasi sutartimis su užsienio mokslo institucijomis. Institutas yra sudaręs bendradarbiavimo sutarčių su šiomis užsienio šalių švietimo bei mokslo institucijomis: Adomo Mickevičiaus universitetu Poznanėje, Lenkijos mokslų akademijos Tadeuszo Manteuffelio istorijos institutu, M. Koperniko universiteto Torunėje Istorijos fakultetu, Herderio institutu Marburge (Vokietija), Ukrainos nacionalinės mokslų akademijos Ukrainos istorijos institutu, Lenkijos mokslų akademijos Krokuvoje II Istorijos-filosofijos skyriumi, Lenkijos tautos atminties institutu, Lenkijos mokslų akademijos Mokslo istorijos institutu, Vidurio Rytų Europos istorijos ir kultūros humanitarinių mokslų centru Leipcige (Vokietija), Latvijos universiteto Latvijos istorijos institutu, Ukrainos nacionaliniu rezervatu „Ternopilio pilys“, Armėnijos mokslo akademijos Istorijos institutu. Institutas yra susisijęs su Šiaurės šalių doktorantų archeologijos mokykla (*Nordic Graduate School in Archeology Dialogues with the Past [Dialpast]*).

Institutas taip pat yra pasirašęs sutartį su Ukrainos archeologijos institutu, Podolės Kameneco miesto taryba, Nacionaliniu istoriniu-architektūriniu draustiniu „Кам’янець“, Nacionaliniu I. Ogienkos universitetu, Valstybiniu istoriniu muziejumi-draustiniu Podolės Kamenece dėl bendradarbiavimo Podolės Kameneco istorinio-archeologinio paveldo mokslinių tyrimų srityje.

Praėjusiais metais 15 instituto mokslininkų buvo 36 užsienio mokslo žurnalų, leidžiamų Lenkijoje, Makedonijoje, Baltarusijoje, Bulgarijoje, Ukrainoje, Latvijoje, Vokietijoje, JAV, Jungtinėje Karalystėje, Rusijoje, redakcinių kolegijų ar mokslinių tarybų nariai. Tarptautinių mokslininkus vienijančių organizacijų nariais buvo 14 instituto mokslininkų.

2022 m. atslūgus COVID-19 pandemijai, instituto darbuotojai pasinaudojo mainų su Lenkijos mokslo įstaigomis bei Herderio institutu Vokietijoje programomis, kurios, kaip rodo ilgametė patirtis, mokslininkams teikia puikių profesinio tobulėjimo galimybių. Praėjusiais metais į suplanuotas keliones išvyko 5 instituto mokslininkai.

Doktorantūra. Ryšiai su aukštosiomis mokyklomis ir dalyvavimas studijose

2022 m. Lietuvos istorijos institute buvo apgintos dvi Istorijos ir archeologijos mokslo krypties daktaro disertacijos. 2022 m. rugsėjo 30 d. Vytenis Podėnas VU ir LII Istorijos ir archeologijos mokslo krypties taryboje apgynė daktaro disertaciją „Įtvirtintos gyvenvietės Rytų Baltijos regione 1100–400 cal BC“ (mokslinė vadovė dr. Agnė Čivilytė, LII). Gruodžio 5 d. Ieva Balčiūnė VU ir LII Istorijos ir archeologijos mokslo krypties taryboje apgynė daktaro disertaciją „Atsikratymas vaikais sovietmečio Lietuvoje: tėvai, valstybė ir nereikalingi vaikai“ (mokslinis vadovas dr. Dangiras Mačiulis, LII).

Doktorantūros studijas institute tęsė istorijos ir archeologijos mokslo krypties doktorantai: Monika Adomaitienė, Julijana Andriejauskienė, Jurgita Gaižutytė, Ieva Griniūtė-Tumelienė, Lukas Gaižauskas, Eimantas Gudas, Andrius Janionis, Ugnė Jonaitytė, Arnoldas Kazimierėnas, Robertas Každanas, Rūta Matimaitytė, Viktorija Micelicaitė, Aivaras Poška, Konstantinas Rečkovas, Saulius Sarcevičius, Edvardas Simčenka, Vilius Šimkus, Sonata Šulcė, Simonas Teškevičius ir Mantas Valančius; etnologijos krypties doktorantės – Ernesta Dambrauskaitė, Miglė Lapėnaitė, Jurgita Senulienė.

2022 m. į istorijos ir archeologijos krypties doktorantūros studijas priimti 4 doktorantai: Paulius Birgiel, Simona Glzauskaitė, Emilija Jasiulevičiūtė, Rūta Karaliūtė. Neišnaudotos dvi

doktorantūros vietos buvo perleistos Vilniaus universitetui. Į etnologijos krypties doktorantūros studijas priimta Akvilė Sadauskienė.

2022 m. pabaigoje institute doktorantūroje studijavo 34 doktorantai (29 – istorijos ir archeologijos, 5 – etnologijos kryptių).

Istorijos ir archeologijos krypties doktorantai Ieva Balčiūnė, Mindaugas Pilkauskas, Andželika Ščemeliova, Mantas Šikšnianas bei etnologijos mokslo krypties doktorantės Aušra Teleišė bei Viktorija Serbentienė (studijų pabaiga – gruodžio 31 d.) baigė doktorantūros studijas. Ieva Balčiūnė apgynė disertaciją 2022 m. pabaigoje, Aušra Teleišė – 2023 m. kovą. Visi kiti anksčiau minėti doktorantai turi teisę apginti disertacijas iki 2023 m. spalio mėn.

23 mokslininkai vadovavo 37 Lietuvos istorijos instituto bei kitų institucijų doktorantams (T. Bairašauskaitė, R. Banytė-Rowell, A. Čepaitienė, A. Čivilytė, A. Dubonis, A. Griffante, S. Grybkauskas, V. Juodagalvis, G. Keen, V. Klumbys, L. Kurila, Č. Laurinavičius, D. Mačiulis, R. Miknys, A. Nikžentaitis, G. Piličiauskas, V. Pugačiauskas, R. Ragauskienė, V. Savoniakaitė, V. Sirutavičius, D. Staliūnas, Ž. Šaknys, R. Šmigelskytė-Stukienė, A. Švedas, R. Vengalis).

16 Lietuvos istorijos instituto mokslininkų dėstė Lietuvos ir užsienio aukštosiose mokyklose: Vilniaus universitete (T. Bairašauskaitė, D. Baronas, A. Jurkevičius, L. Kurila, G. Keen, V. Podėnas, V. Sirutavičius, D. Staliūnas, A. Strimaitienė, R. Vengalis); VDU Švietimo akademijoje (R. Jurgaitis); Klaipėdos universitete (R. Miknys); Vytauto Didžiojo universitete (R. Miknys); Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje (V. Pugačiauskas); Europos Humanitariniame universitete (R. Čepaitienė); University of Illinois at Chicago (G. Subačius).

10 instituto mokslininkų buvo disertacijų gynimo tarybų nariai Lietuvoje, 1 – Gento universitete Belgijoje, 1 – Rygos universitete Latvijoje.

2022 m. rudenį podoktorantūros stažuotes Lietuvos istorijos institute pradėjo Akvilė Naudžiūnienė ir Matas Šiupšinskas. Iki 2023 m. sausio 31 d. podoktorantūroje stažavosi Juozapas Paškauskas; iki vasario 28 d. – Jonas Drungilas; iki birželio 1 d. stažuojasi Monika Rogers.

Socialinė ir kultūrinė veikla. Mokslinių tyrimų sklaida visuomenėje

Įgyvendinant instituto veiklos tikslą – „bendradarbiauti su valdžios, visuomenės ir verslo atstovais, vykdyti lituanistinių mokslinių tyrimų, socialinės ir kultūrinės plėtros užsakomuosius darbus, teikti metodologinę, metodinę ir kitą pagalbą“ – toliau buvo bendradarbiaujama su

nuolatiniais socialiniais partneriais – Lietuvos valstybinėmis institucijomis, Lietuvos ambasadamis užsienyje, nacionaline žiniasklaida.

2022 m. instituto mokslininkai aktyviai bendradarbiavo su įvairiomis Lietuvos Respublikos institucijomis bei žiniasklaida rengiant priemones, skirtas paminėti 1922 m. Lietuvos Respublikos įgyvendintos Žemės reformos 100-ąsias metines; 1922 ir 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstitucijų 100-ąją bei 30-ąją jubiliejus; 50-ąsias Romo Kalantos susideginimo 1972 m. gegužės 14 d. ir po šio asmens laidotuvių kilusių protestų Kaune metines.

Minint 1922 m. Lietuvos Respublikos įgyvendintos Žemės reformos 100-ąsias metines 2022 m. vasario 15 d. Žemės ūkio ministerijoje buvo surengtas mokslinis seminaras „Žemės reformos įstatymui – 100 metų“.

Minint 1922 ir 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstitucijų 100-ąją bei 30-ąją jubiliejus 2022 m. gegužės 17 d. Lietuvos istorijos institute buvo surengta konferencija „Valstybė – piliečiai – pagrindinis įstatymas“. Paminint 1922 m. Lietuvos Respublikos jubiliejų Lietuvos istorijos instituto leidyklos leidžiamų mokslo populiarinimo knygų serijoje pasirodė Artūro Svarausko knyga „1922 m. Lietuvos valstybės Konstitucija: ištakos, idėjos, atmintis“.

Minint 50-ąsias Romo Kalantos susideginimo 1972 m. gegužės 14 d. metines, 2022 m. gegužės 13 d. Lietuvos istorijos institute surengtas „Seminaras Romui Kalantai ir protestų Kaune 50-mečiui atminti“.

Instituto mokslininkai 2022 m. buvo kviečiami prisidėti prie Lietuvos valstybei ir visuomenei itin svarbių iniciatyvų, susijusių su pasirengimu Vilniaus 700-osioms paminėjimo rašytiniuose šaltiniuose metinėms, bei patys iniciavo akademinę bei visuomeninę prasmę svarbių mokslo sklaidos priemonių.

Lietuvos istorijos instituto mokslininkai inicijavo 14-os viešų paskaitų ir diskusijų ciklą „Kelionė per septynis Vilniaus amžius“, skirtą Vilniaus kaip valstybės sostinės 700-osioms paminėjimo rašytiniuose šaltiniuose metinėms 2023-aisiais. Šiame renginių cikle skaitomose paskaitose ir rengiamose diskusijose siekiama perteikti visuminį Vilniaus raidos vaizdinį ir atskleisti miesto bei miestiečių gyvenimo kaitą; aptarti etninius, religinius bei kultūrinius procesus Vilniuje; parodyti miesto kaip senosios Lietuvos valstybės sostinės istoriją; apibrėžti Vilniaus vietą Vidurio Rytų Europoje. Renginių ciklas vyko Vilniaus rotušėje, informacinis partneris – *15min*. Visų renginių videoįrašai skelbiami Lietuvos istorijos instituto *Youtube* paskyroje.

2022 m. rugsėjo–gruodžio mėn. surengti 4 renginiai: rugsėjo 20 d. dr. Oksanos Valionienės paskaita „Kodėl Vilnius ten, kur jis yra, ir kodėl toks, koks yra?“; spalio 11 d. dr. Irmos Kaplūnaitės ir dr. Ryčio Jonaičio paskaita „Pagoniškas Vilnius: archeologinis pjūvis“; lapkričio 29 d. prof. dr. Jūratės Kiaupienės, prof. dr. Zigmo Kiaupos ir prof. dr. Ramunės Šmigelskytės-Stukienės diskusija „Vilnius – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės sostinė (XIV–XV a.)“; gruodžio 13 d. dr. Mindaugo Klovo paskaita „Vilniaus miesto etnokonfesinė sudėtis (XIV a. pab.–XVIII a.)“.

2023-aisiais bus surengta dar 10 ciklo paskaitų ir diskusijų.

Lietuvos istorijos instituto mokslininkai taip pat inicijavo institute vykstančių paskaitų-seminarų ciklą „Apie Vilnių prie kavos“, kuriame mokslininkai bei istorija besidominti visuomenės dalis buvo kviečiami susipažinti su naujausių tyrimų rezultatais bei padiskutuoti Vilniaus miesto istorijos temomis. 2022-aisiais įvyko dvi paskaitos-seminarai: spalio 28 d. M. Klovo ir A. K. Urmański paskaita „Vilniaus savivaldos suteikimo ir patvirtinimo dokumentai: privilegijos, dėl kurių buvo verta pakovoti“; lapkričio 24 d. Irmos Kaplūnaitės ir Ryčio Jonaičio paskaita „Laidosena transformacijų laikotarpiu: tyrimų būklė ir perspektyvos“. Šis paskaitų-seminarų ciklas tęsiamas ir 2023-aisiais.

Lietuvos istorijos instituto mokslininkai (D. Baronas, V. Stravinskienė) buvo kviečiami skaityti paskaitas apie Vilniaus istoriją ir kitų institucijų – Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto ir Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos – organizuotuose renginių cikluose.

2022 m. pasirodė IV-oji mokslo populiarinimo knygų „Pasakojimai apie Vilnių ir vilniečius“ serijos dalis (sudarytoja Z. Medišauskienė).

Lietuvos istorijos institutas atliko tarptautinės stendinės parodos „Ukraina. Karas Europoje“ (parengtos Ukrainos nacionalinės atminties instituto) adaptavimo, išplėtimo ir parengimo eksponavimui Lietuvoje darbus. Paroda Vilniuje, Lukiškių aikštėje, eksponuota 2022 m. gegužės 9–29 d. Vėliau paroda demonstruota kituose Lietuvos ir užsienio šalių miestuose: Jonavoje, Kėdainiuose, Klaipėdoje, Marijampolėje, Šiauliuose, Varšuvoje (Lenkija), Kyjive (Ukraina), Berlyne, Bamberge ir Frankfurte (Vokietija).

Viešosiose erdvėse demonstruota stendinė paroda Lietuvos ir kitų Europos šalių visuomenės supažindino su šiais svarbiais klausimais: 1) Putinizmo ideologijos genezė ir raida; 2) Šiandieninio Rusijos politinio elito sukurtos ideologijos santykis su Rusijos Federacijos agresyvia užsienio politika kaimyninių šalių atžvilgiu; 3) Rusijos XX a. pab. ir XXI a. pr. kariautų

„bandomųjų karų“ tikslai; 4) Kremliaus karo prieš Ukrainą strateginiai uždaviniai; 4) karas prieš Ukrainą kaip instrumentas įgyvendinant konfrontacinę politiką Europos atžvilgiu; 5) Svarbiausi iššūkiai, su kuriais susiduria Ukrainos valstybė ir visuomenė karo akivaizdoje.

R. Jonaitis ir I. Kaplūnaitė buvo parodos „Pirmųjų krikščionių pėdsakai pagoniškame Vilniuje“ (eksponuotos 2022 m. sausio 25–rugsėjo 11 d. Vilniaus gynybinės sienos bastėje) konsultantai ir joje pateikiamų tekstų autoriai.

O. Mastianica (su M. Ėmužiu ir A. Petrauskiene) kuravo 2022 m. gegužės 18–gruodžio 4 d. buvusio Lukiškių kalėjimo patalpose eksponuotą parodą „kovotoJOS XIX–XX a.“.

Lietuvos istorijos instituto mokslininkai 2022 m. parengė ir instituto internetinėje svetainėje eksponavo keturias parodas: „1922 metų Lietuvos Valstybės Konstitucija: ištakos, turinys, palikimas“; „100 metų Žemės reformos įstatymui“; „1972 m. gegužės 18 d. demonstracijos Kaune po R. Kalantos laidotuvių“; „Ukraina. Karas Europoje“.

G. Rudis, A. Svarauskas, A. Švedas atliko svarbų tiriamąjį bei kūrybinį darbą rinkdami ir interpretuodami medžiagą interaktyviai skulptūrai „Debesis – žmonių likimai. Lietuvos telefonų knyga“ (skulptorius D. Mykolas, įgyvendino VšĮ Kultūrinės ir istorinės atminties fondas). 2022 m. birželio 11 d. Kulautuvoje (Kauno raj.) atidengta interaktyvi skulptūra suteikia unikalią galimybę visuomenei išgirsti 1940 m. sausio–birželio mėn. nutikusias istorijas apie Pirmąją Lietuvos Respubliką joje gyvenusių 70-ies žmonių lūpomis.

2022 m. skleidžiant mokslo žinias visuomenėje dalyvavo didžioji dalis instituto mokslininkų, bet, kaip ir ankstesniais metais, savo aktyvumu išsiskyrė A. Kasparavičius, A. Svarauskas, R. Čepaitienė, V. Klumbys, taip pat aktyvūs buvo D. Staliūnas, Č. Laurinavičius, A. Nikžentaitis, G. Subačius, R. Šmigelskytė-Stukienė, T. Balkelis.

Pažymėtina, kad instituto mokslininkų bendradarbiavimas su įvairia Lietuvos žiniasklaida tampa tęstinis – tyrinėtojai sėkmingai dirba akademinų, visuomeninių ir istorinės kultūros plotmei priskirtinų aktualijų analitikais bei vertintojais rašydami skiltis internetinei spaudai arba kurdami radijo laidas. Lietuvos istorijos instituto mokslininkas V. Klumbys nuo 2022-ųjų bendradarbiauja su Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos internetiniu portalu *LRT.lt* kartą per mėnesį publikuodamas tekstus, skirtus pristatyti istorijos mokslo aktualijas, susijusias su sovietmečio ir posovietikos epochos reiškiniais ir šių reiškinų tyrimais, aptarti Lietuvos visuomenės istorinės atminties ypatumus, kritiškai analizuoti įvairius istorinės kultūros reiškinius bei procesus

Lietuvoje, Vidurio Rytų Europoje bei Rusijos Federacijoje XX a. pab.–XXI a. pr. 2022 m. V. Klumbys internetiniame portale *LRT.lt* publikavo 8 tekstus.

A. Švedas nuo 2018 m. bendradarbiauja su LRT Klasika radiju kuriant autorinę laidą „Istoriko teritorija“. 2022 m. laidoje „Istoriko teritorija“ pristatyta institute dirbančių mokslininkų S. Stasiulio, S. Sarcevičiaus, V. Klumbio, O. Mastianicos, R. Šmigelskytės-Stukienės, G. Subačiaus, V. Stravinskienės mokslinė bei visuomeninė veikla arba jų organizuoti akademiniai renginiai.

Instituto mokslininkai aktyviai dalyvavo 2022 m. vasario 24–27 d. vykusios tarptautinės Vilniaus knygų mugės renginiuose pristatydami instituto leidykloje išleistas 8 knygas, dalyvaudami kitų leidyklų parengtų knygų aptarimuose bei instituto mokslininkų inicijuotoje diskusijoje „Ar „prisijaukinome“ XVIII amžių? Pokalbis apie sunaikintos valstybės istoriją ir jos pamokos“. Iš viso instituto darbuotojai Vilniaus knygų mugės dalyviams siūlė susitikti net 9 renginiuose.

Instituto mokslininkai parengė 12 pažymų ir ekspertinių išvadų Lietuvos valstybės ir savivaldos institucijoms. 2022 m. kovo 31 d. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija pateikė šiaudinių sodų tradicijos Lietuvoje nominacinę paraišką UNESCO Reprezentatyviajam žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašui. Paraišką rengusioje darbo grupėje dalyvavo ir Lietuvos istorijos instituto ekspertas dr. V. Tumėnas.

Įvairių valstybinių komisijų, ekspertų grupių, tarybų veikloje Lietuvoje ir užsienyje dalyvavo 34 mokslininkai.

Instituto mokslininkai, tęsdami tradicines tyrimų sklaidos visuomenėje veiklas, reaguodami į COVID-19 pandemijos keliamus iššūkius, ieškojo ir naujų kelių, kaip įgyvendinti mokslo rezultatų viešinimo veiklą.

Nauju ir pasiteisinsiu sprendimu tapo instituto bendruomenės 2022 m. aktyviai pildyta platformos *Youtube* paskyra, kurioje per minėtą laikotarpį patalpinti 12 viešų paskaitų, 3 konferencijų, 2 diskusijų, 3 mokslinių seminarų videoįrašai.

Dirbant mokslo rezultatų viešinimo darbą ir informuojant Lietuvos visuomenę apie instituto išleistas knygas bei suorganizuotus renginius yra rengiami pranešimai spaudai, kurie platinami bendradarbiaujant su naujienų agentūra „Baltic News Service“.

Instituto mokslininkų akademinė ir visuomeninė veikla susilaukė pripažinimo.

2022 m. rugpjūčio mėn. portalo „Delfi“ paskelbtame tyrime „Lietuvos įtakingiausi 2022 m. visuomenininkai“ yra ir du instituto atstovai – A. Nikžentaitis bei A. Kasparavičius.

2022 m. vasario 16 d. Lietuvos istorijos instituto vyriausioji mokslinė darbuotoja habil. dr. A. Prašmantaitė apdovanota Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus atminimo medaliu.

2023 m. vasario 19 d. Sugiharos fondas „Diplomatai už gyvybę“ 2022 m. Tolerancijos žmogumi paskelbė Lietuvos istorijos instituto mokslininką dr. V. Klumbį, kuris 2022 m. aktyviai dalyvavo viešojoje erdvėje, savo tekstuose analizuodamas Lietuvos bei Vidurio Rytų Europos regione įgyvendinamą istorijos politiką, besiklostančias istorinės kultūros formas ir ragindamas vengti esminės totalitarinio galvojimo prielaidos – nužmoginimo bei beveidystės.

Mokslo infrastruktūra

Lietuvos istorijos instituto Leidybinės grupės veikla. 2022 m. buvo tęsiami projektai, kurių finansavimas buvo suplanuotas metų pabaigoje ir užtikrintas tęstinis finansavimas iš Lietuvos mokslo tarybos lėšų (toliau – LMT).

2022 m. buvo tęsiami LMT finansuojami projektai, taip pat įgyvendinti projektai, finansuoti privačių rėmėjų. Projektams, kurie negavo LMT tiesioginio finansavimo, skirta lėšų iš instituto biudžeto.

Instituto Leidybinė grupė išleido 25 leidinius (2021 m. – 31, 2020 m. – 26). 15 instituto išleistų leidinių buvo finansuojami LMT projektų lėšomis, 2 – iš privačių rėmėjų lėšų, 8 leidinių leidybą finansavo institutas biudžeto lėšomis. Išleistos 9 monografijos, 4 šaltinių publikacijos, 2 mokslo populiarinimo leidiniai, 7 tęstiniai leidiniai, 2 mokslo studijos ir 1 straipsnių rinkinys. Išleistų leidinių sąrašas pridedamas 1 priede. Išleistų leidinių skaičius sumažėjęs, tačiau įvertinus bendrą jų apimtį autoriniais lankais būtų galima konstatuoti, kad mokslinės produkcijos apimtis padidėjo.

Per 2022 m. parengtos ir išleistos dvi disertacijos: Ievos Balčiūnės „Atsikratymas vaikais sovietmečio Lietuvoje: tėvai, valstybė ir nereikalingi vaikai“ ir Vytenio Podėno „Įtvirtintos gyvenvietės Rytų Baltijos regione 1100–400 cal BC“.

Sklaida

Metų pradžioje buvo dalyvauta Vilniaus knygų mugėje, kurioje vyksta iš esmės pagrindinė sklaida tiek renginių, tiek ir LII mokslinės produkcijos pardavimo požiūriu. Mokslo produkcija pristatyta tradiciniame renginyje *Sostinės dienos 2022*. Labai daug lankytojų susipažino, pamatė

LII parengtus ir leidžiamus mokslo darbus. Kaip ir ankstesniais metais, LII mokslinės produkcijos sklaidai vis svarbesni darosi ir socialiniai tinklai. Remiantis *Facebook* duomenimis, instituto paskyrą šiame tinkle peržiūrėjo per 28 tūkst. lankytojų, o pastovių lankytojų auditoriją sudaro 2 887 stebėtojai (3 pav.).

3 pav. LII

leidinių

paskyros lankomumas 2022 m.

LII mokslinės produkcijos tarptautinei sklaidai vis didesnę įtaką daro ir DOI identifikatorių suteikimas leidžiamiems mokslo žurnalų tekstams, kurie yra prieinami LII tinklapyje (<https://www.istorija.lt/leidiniai/mokslo-zurnalai-ir-testiniai-leidiniai/667>). Visų praėjusių metų DOI identifikatorių mėnesinė statistika pateikiama 4 pav.

Resolutions by month													
This section of the report provides the total number of resolutions per month for the past 12 months, by prefix (count) and overall (all members).													
Months	2022-12	2022-11	2022-10	2022-09	2022-08	2022-07	2022-06	2022-05	2022-04	2022-03	2022-02	2022-01	2021-12
Resolution Attempts	924	716	833	895	905	763	812	836	1,178	1,456	987	587	816
Resolution Successes	911	674	822	883	905	759	805	824	1,170	1,301	973	539	793

4 pav. LII mokslinės produkcijos pasiekiamumus per DOI indentifikatorius

Taip pat verta pažymėti, kad išleidus tęstinį leidinį, jo tekstams yra suteikiamas ir užregistruojamas DOI numeris. Ataskaitiniais metais visiems 2022 m. išleistiems tęstiniams leidiniams yra suteiktas DOI numeris. Tai – *Lietuvos istorijos metraštis; Lietuvos etnologija: socialinės antropologijos ir etnologijos studijos; Lietuvos archeologija; Archivum Lithuanicum* ir kt. Atkreiptinas dėmesys, kad toliau tęsiama ir atvirosios prieigos leidinių politika. Tai reiškia, kad išleidus tęstinį leidinį, netrukus jis tampa pasiekiamas Lietuvos istorijos instituto internetiniame puslapyje www.istorija.lt.

2022 m. Leidybinei grupei pavyko įgyvendinti ir dar vieną tikslą. Buvo sukurtas ir tapo viešai prieinamas žurnalų internetinis puslapis anglų kalba www.open.istorija.lt. Šiame puslapyje pateikiama informacija prieinama užsienio skaitytojui. Tikimasi ateinančiais metais dar labiau praplėsti šio puslapio funkcionalumą ir galimybes.

Instituto Leidybinė grupė 12-ai renginių (konferencijoms, seminarams) parengė visą informacinę medžiagą, taip pat aktyviai prisidėjo rengiant kitus akademinis renginius. 2022 m. pagelbėta instituto mokslininkams rengiant dokumentų skaitmenines kopijas. Medžiaga buvo skenuojama, skaitmeninama, sutvarkyti jos PDF failai. Iš viso parengta daugiau kaip 250 įvairaus tipo dokumentų, daugiau nei 800 skaitmeninių puslapių kopijų.

Lietuvos istorijos instituto bibliotekos veikla. 2022 m. bibliotekoje dirbo 4 darbuotojai: Dalia Dudzinskienė (bibliotekos vedėja), Gabrielė Blikertaitė (vyresnioji specialistė) ir Danguolė Svidinskaitė (vyresnioji specialistė). Rankraščių archyvą tvarko Algimantas Katilius (vyriausiasis specialistas).

Bibliotekos fondas

LII bibliotekos dokumentų fondą sudaro (2022-12-31) – 370 514 fiz. vnt.

Gauta per metus – 1 774 fiz. vnt.:

knygų ir serijinių leidinių – 240 fiz. vnt.

rankraščių – 495 fiz.vnt.

mikrokopijų – 1 039 fiz. vnt.

Nurašyta 2 618 fiz. vnt. praradusių aktualumą leidinių.

Prenumeruojami 6 pav. periodiniai leidiniai, iš jų 1 laikraštis.

Vartotojų aptarnavimas

LII bibliotekos registruotų vartotojų skaičius – 108.

Apsilankymų (lankytojų) skaičius – 938.

Išduota dokumentų (fiz. vnt.) – iš viso 1 800, išsinešti – 996, vietoje – 804.

Kopijos vartotojams – 1 770, fotokopijos popieriuje – 50.

Automatizuotai parengtų įrašų skaičius (2022-12-31) – 26 442.

Per metus parengtų bibliografinių įrašų skaičius – 388.

Gauta informacinių užklausų – 467, iš jų elektroninėmis priemonėmis – 450.

Duomenų bazės

LII darbuotojai ir bibliotekos vartotojai naudojami dviem per Lietuvos mokslinių bibliotekų asociaciją prenumeruojamomis duomenų bazėmis:

Licencija	Institucija	Ištekliai	Bendras objektų skaičius	Žurnalų skaičius	Knygų skaičius	Kitų objektų skaičius	Kaina	Panauda	Atsisiūsto dokumento kaina	Panauda pagal FTE
							2022	2022	2022	2022
T&F-SHH-S&T2022	Lietuvos istorijos institutas	Taylor&Francis SHH Library and S&T Library	1990	1990	0	0	0.00	323	0	3.47

Licencija	Institucija	Ištekliai	Bendras objektų skaičius	Žurnalų skaičius	Knygų skaičius	Kitų objektų skaičius	Kaina	Panauda	Atsisiūsto dokumento kaina	Panauda pagal FTE
							2022	2022	2022	2022
JSTOR2022	Lietuvos istorijos institutas	JSTOR: Art & Sciences XIII	203	203	0	0	0.00	566	0	6.09
		JSTOR Essential	684	684	0	0				
		Artstor	0	0	0	0				
		JSTOR: Arts & Sciences V	222	222	0	0				
		JSTOR: Arts & Sciences IV	163	163	0	0				
		JSTOR: Arts & Sciences I	184	184	0	0				
		JSTOR: Language & Literature	80	80	0	0				
		JSTOR: Arts & Sciences II	199	199	0	0				
		JSTOR: Arts & Sciences III	240	240	0	0				
		JSTOR: Arts & Sciences VI	231	231	0	0				
JSTOR: Arts & Sciences VII	264	264	0	0						

Darbuotojų kvalifikacijos

Dalyvauta eLABa konsorciumo mokymuose ir seminaruose nuotoliniu būdu *Zoom* platformoje:

1. Balandžio 26 d. eLABa konsorciumo seminaras „Primo galimybės ir jų taikymas tobulinant Lietuvos virtualiąją biblioteką ir institucines virtualiąsias bibliotekas“.
2. Gruodžio 1 d. eLABa konsorciumo susitikimas dėl eLABa talpyklos publikacijų rūšių klasifikatoriaus naudojimo.

Bibliotekos fondo sklaida

Parengtos virtualiosios parodos:

1. „100 metų Žemės reformos įstatymui“;
2. „1972 m. gegužės 18 d. demonstracijos Kaune po R. Kalantos laidotuvių“.

Finansinė instituto būklė 2022 m.

2022 m. institutui pagal programą „Lietuvos visuomenės ir valstybės raida iki XXI a. pradžios“, iš kurios finansuojama beveik **visa instituto mokslinė ir ūkinė veikla, buvo skirta 3 635,7 tūkst. eurų** (biudžetinis finansavimas) (plg.: 2021 m. – 2 933 tūkst. eurų; 2020 m. – 2

594,4 tūkst. eurų; 2019 m. – 2 355 tūkst. eurų; 2018 m. – 1 790 tūkst. eurų; 2017 m. – 1 552,1 tūkst. eurų; 2016 m. – 1 275,6 tūkst. eurų; 2015 m. – 1 109,8 tūkst. eurų).

2022 m. gautos pajamos už suteiktas paslaugas – 22,9 tūkst. eurų (2021 m. – 3,1 tūkst. eurų), pajamos už parduotas prekes (knygas) – 43,7 tūkst. eurų (2021 m. – 35,1 tūkst. eurų).

2022 m. iš viso gauta ir sumokėta į biudžetą pajamų įmokų 52,8 tūkst. eurų (2021 m. – 31,3 tūkst. eurų).

2022 m. įgyvendinamiems 32 projektams bei programoms buvo skirta **471,6 tūkst. eurų** finansavimo lėšų (2021 m. – 687,9 tūkst. eurų; 2020 m. – 495,6 tūkst. eurų; 2019 m. – 477,6 tūkst. eurų; 2018 m. – 562,6 tūkst. eurų; 2017 m. – 486,7 tūkst. eurų; 2016 m. – 436,9 tūkst. eurų; 2015 m. – 531,4 tūkst. eurų), iš jų:

1. Iš Lietuvos mokslo tarybos gauta **435,2 tūkst. eurų** projektinių lėšų:
 - LMT – Mokslo programos rėmimas (MOR) – 2,1 tūkst. eurų (1 sutartis);
 - LMT – Lituanistiniai tyrimai ir sklaida – 237,6,4 tūkst. eurų (17 sutarčių);
 - LMT – Mokslininkų grupių projektai – 118,8 tūkst. eurų (4 sutartys);
 - LMT – Doktorantūros išvykai – 0,7 tūkst. eurų (1 sutartis);
 - LMT – Podoktorantūros stažuotių įgyvendinimas Lietuvoje (valstybės biudžeto lėšos) – 8,8 tūkst. eurų (2 sutarys);
 - LMT – Doktorantūros studijų plėtra (ES lėšos) – 16,7 tūkst. eurų (1 projektas);
 - LMT – Podoktorantūros stažuotių įgyvendinimas Lietuvoje (ES lėšos) – 50,5 tūkst. eurų (3 projektai).
2. Iš Lietuvos kultūros tarybos – **12,7 tūkst. eurų** (1 projektas).
3. Iš Centrinės projektų valdymo agentūros – **22,3 tūkst. eurų** (1 projektas).
4. Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos – **1,4 tūkst. eurų**.

2022 m. gautos lėšos iš kitų šaltinių sudarė **1,1 tūkst. eurų** (2021 m. – 66,8 tūkst. eurų):

1. Institutas Historii Nauki Polskie konferencijos organizavimui pervedė 1 tūkst. eurų.

2. Valstybinė mokesčių inspekcija (1,2 % parama už 2021 m.) – 0,1 tūkst. eurų (2021 m. tiek pat – 0,1 tūkst. eurų).

Iš 2022 m. skirtų 3 635,7 tūkst. eurų biudžetinių asignavimų 2 834 tūkst. eurų buvo skirta darbo užmokesčiui ir 41,1 tūkst. eurų – socialinio draudimo įmokoms, 760,6 tūkst. eurų – doktorantų stipendijoms, prekėms ir paslaugoms. 2022 m. panaudota 3 635,6 tūkst. eurų asignavimų.

Institutui 2022 m. skirtų biudžeto asignavimų panaudojimo palyginimas, tūkst. eurų

	2022
IŠ VISO	3 635,7
Darbo užmokestis	2 834
Soc. draudimo įmokos	41,1
Doktorantų išlaidos (stipendijos)	268,8
Visos kitos išlaidos, t. t.	491,8
komunalinės išlaidos	90,6
patalpų nuomos išlaidos	108,9
ryšio išlaidos	2,5
transporto išlaikymas	5
ilgalaikio turto įsigijimas	41,1
kitos prekės ir ūkinis inventorių	12,4
komandiruotės	15,9
kitos paslaugos	215,4

Pabaigos žodis

2022 m. pab.–2023 m. kovo mėn. vykęs pasirengimas tarptautinei ekspertizei, diskusijos su tarptautiniais ekspertais išryškino ir tam tikrus uždavinius, kuriuos instituto bendruomenei teks spręsti artimiausiais metais. Visų pirma išryškėjo etnologijos tyrimų problematiškumas, susijęs su tyrimų rezultatų tarptautiškumu bei menku konkurencingumu siekiant išorinių grantų. Akivaizdu, kad artimiausiu metu būtinos intensyvesnės diskusijos su institute dirbančiais etnologais, siekiant nusistatyti ilgalaikę etnologijos mokslo strategiją ir išgryninti perspektyvias tyrimų kryptis.

Būtinai ne tik instituto administracijos, bet ir visos instituto bendruomenės jautrumas lyčių lygybės problematikai. Moterys sudaro tik 38 % visų instituto mokslo darbuotojų, ir tokie skaičiai

atskleidžia tam tikras negatyvias tendencijas Lietuvos istorijos institute. Akivaizdu, kad ir šiuo klausimu reikia daugiau diskutuoti, ieškoti racionalių sprendimų.

Instituto bendruomenė yra ne kartą įrodžiusi, kad geba susidoroti su rimtais iššūkiais. Institute susiformavusi atvirų diskusijų kultūra padės įveikti šias diskusijų metu su tarptautiniais ekspertais įvardytas problemas bei naujus ateityje neišvengiamai iškilsiančius iššūkius.

Priedas. Lietuvos istorijos instituto mokslininkų publikacijos 2022 m.

Monografijos

1. Rasa Banytė-Rowell, *The Late Roman Period Baitai Cemetery as a Source for Interpreting Cultural Processes in the Baltic Region*, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 720 p. ISBN 978-609-8314-09-0
2. Darius Baronas, Ramunė Šmigelskytė-Stukienė, Gitana Zujienė, Adam Stankevič, Jūratė Kiaupienė, Ginatautas Sliesoriūnas, *Valdžia. Luomas. Individas Lietuvos Didžiojoje*

- Kunigaikštystėje: XIII–XVIII a. istorijos slinkty, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 428 p. ISBN 978-609-8314-20-5
3. Edmundas Gimžauskas, Vitalija Stravinskienė, Witoldas Pileckis kovose dėl Vilniaus (1918–1923 m.), Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 224 p. ISBN 978-609-8314-13-7
 4. Algimantas Katilius, Jonas Totoraitis MIC: biografija ir veikla, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 278 p. ISBN 978-609-8314-11-3
 5. Mindaugas Klovas, Elmantas Meilus, Antonis K. Urmański, Oksana Valionienė, Vilniaus sociotopografijos metmenys XIV–XVIII a., Vilnius: LII leidykla, 2021, ISBN 978-609-8314-06-9
 6. Regina Laukaitytė, Pokaris Lietuvoje. Belaukianti išlaisvinimo, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 464 p. ISBN 978-609-8314-14-4
 7. Dangiras Mačiulis, Darius Staliūnas, Kražių skerdynės 1893 m. lapkričio 10 d., Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 768 p. ISBN 978-609-8314-23-6
 8. Alvydas Nikžentaitis, Valstybė ir atmintis. Atminties kultūros ir jų reguliavimo būdai Lietuvoje, Vidurio ir Rytų Europoje, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2021. – 336 p. ISBN 978-609-8314-02-1
 9. Saulius Sarcevičius (ed.), The Traces of Crimes do not disappear: Mass Killings in the Paneriai Forest, 1941–1944, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022.
 10. Vladas Sirutavičius, Politinė galia ir lietuviškas etniškumas. Vėlyvasis stalinizmas ir ankstyvoji destalinizacija Lietuvoje 1944–1956 m., Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 560 p. ISBN 978-609-8314-15-1
 11. Vladas Sirutavičius, Litwini a litewscy Polacy, Litwa a Polska 1988-1994, Krakow, 2022. ISBN 978-83-8138-659-3
 12. Дарюс Сталюнас, Польша или Русь? Литва в составе Российской империи, Москва: НЛО, 2022, 376 с.

Studijos

1. Vilma Žaltauskaitė, Paklusnūs žmonės. Romos katalikų dvasininkų sociokultūrinė laikysena XIX a. II pusės Lietuvoje, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 160 p. ISBN 978-609-8314-24-3

2. Eglė Bendikaitė, Simono Rozenbaumo politinis ir teisinis palikimas, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 188 p. ISBN 978-609-8314-21-2

Straipsnių rinkinys

1. Rūta Čapaitė, Surasti tiesą: pagalbinių istorijos mokslai falsifikatų tyrime. Mokslinių straipsnių rinkinys, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 416 p. ISBN 978-609-8314-10-6

Šaltinių publikacijos

1. Žiemgalos vyskupystės aktai = Acta episcopatus Semigalliensis / Tomas Baranauskas – Pasvalys–Joniškis: Simkala, 2022. – 114, [2] p.: iliustr. ISBN 978-609-95791-3-9
2. 1791 m. gegužės 3 d. Abiejų Tautų Respublikos Konstitucija / Robertas Jurgaitis, Adam Stankevič – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 216 p. ISBN 978-609-8314-08-3
3. 1893 metų Kražių skerdynės. Senelių prisiminimai / Sudarė Antanas Rimkus-Šlinskis; Parengė Dangiras Mačiulis ir Darius Staliūnas – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 768 p. ISBN 978-609-8314-19-9
4. Akty unii wileńskiej i mielnickiej (1499–1501). Dokumenty i studia / Pod redakcją Lidii Korczak, Opracowali: Marcell ir Antoniewicz, Waldemar Chorążyczewski, Jūratė Kiaupienė, Lidia Korczak, Rimvydas Petrauskas, Krzysztof Pietkiewicz, Jakub Rogulski – Kraków–Vilnius, 2022, ISBN 978-609-8314-16-8
5. Mykolas Romeris. Dienoraštis. 1911 m. sausio 1-oji (14-oji)–1912 m. balandžio 20-oji (gegužės 3-ioji). Dešimtoji knyga / Parengė Rimantas Miknys – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022.
6. Adomo Mickevičiaus poezija. Pirmas tomas = Poezye Adama Mickiewicza, tom pierwszy / sudarytoja Reda Griškaitė, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2022. – 488 p. ISBN 978-609-07-0784-5

Tęstiniai leidiniai

1. Lietuvos istorijos metraštis 2022 metai nr. 1, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 234 p. ISSN 0202-3342

2. Lietuvos istorijos metraštis 2022 metai nr. 2, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 160 p. ISSN 0202-3342
3. Lietuvos archeologija T. 48. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 336 p. ISSN 0207-8694
4. Archivum Lithuanicum 24, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 420 p. ISSN 1392-737X.
5. Lithuanian Historical Studies. Vol. 26/2022, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, Ferdinand Schöningh, 2022. – 234 p. ISSN 1392-2343
6. Lietuvos etnologija 22 (31). Socialinės antropologijos ir etnologijos studijos – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 196 p. ISSN 1392-4028
7. XVIII amžiaus studijos, T. 8: Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė. Vyrai ir moterys / Sudarytoja Ramunė Šmigelskytė-Stukienė – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 384 p. ISBN 978-609-8314-18-2

Mokslo populiarinimo leidiniai

1. Pasakojimai apie Vilnių ir vilniečius T. IV / sudarytoja Zita Medišauskienė – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 224 p. ISBN 978-609-8314-07-6
2. 1922 m. Lietuvos valstybės Konstitucija: ištakos, idėjos, atmintis / Artūras Svarauskas – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2022. – 128 p. ISBN 978-609-8314-12-0